

161011

Handläggare: Marie-Louise Luther

Kulturdepartementet
att Anna Schölin
103 33 Stockholm

Kopia till Handikappförbunden

Remiss; Departementspromemorian Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet (Ds 2016:26)

Allmänna synpunkter

Astma- och Allergiförbundet anser det är bra att diskrimineringskyddet i form av bristande tillgänglighet skärps, men de åtgärder som föreslås är inte tillräckliga. Vi upplever sammantaget att det är otydligt vad som är rimligt att kräva enligt dagens diskrimineringslagstiftning för personer med allergisjukdom som en funktionsnedsättning. Det är ett problem att det saknas praxis som tolkar lagen och DO har inte ännu drivit nästan några fall vidare. Det är även oroväckande att vi fått indikationer på att DO och Skolinspektionen vill flytta över ansvaret för tillsyn av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i skolan till Skolinspektionen istället för DO. Det tyder på att det saknas resurser och kanske även kompetens att hantera frågan hos DO. Vi saknar en strategi och satsning från regeringen när det gäller att undanröja bristande tillgänglighet som diskriminering.

Det är svårt för många funktionshinderorganisationer att driva på för att få fram praxis (däribland Astma- och Allergiförbundet) som varken har egna jurister eller resurser att driva fall. Eventuellt kan föreningen Med lagen Som verktyg bidra till detta även om det tar tid och där finns inte heller så mycket resurser.

En enkät till Astma- och Allergiförbundets medlemmar våren 2016 (1000 svarande) visar att en majoritet av de svarande (64 %) uppger att de stängs ute i de tre miljöer där man upplever mest problem på grund av allergi eller annan överkänslighet. Drygt hälften (56 %) anger att de måste avstå från att besöka/vistas i de miljöer som angetts på grund av allergibesvär dagligen eller en gång i veckan. Ungefär hälften (54 %) av de svarande upplever att de blivit diskriminerade/särbehandlade på grund av bristande tillgänglighet i samhället och nästan 7 av 10 (69 %) uppger att bristande tillgänglighet/delaktighet påverkat deras livskvalitet negativt.1)

Sammanfattning av Astma- och Allergiförbundets synpunkter

- Vi stödjer utredarens förslag att ta bort undantaget från förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inom området varor och tjänster för företag som vid senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare.
- Idag saknas lagstiftning om tillgänglighet på flera områden av betydelse för personer med funktionsnedsättning vilket gör att endast enklare åtgärder för att åtgärda bristande tillgänglighet kan krävas enligt förarbeten till diskrimineringslagen. Exempel på lagar som inte omfattar allergisjukdom som en funktionsnedsättning är Plan- och bygglagen och Miljöbalken. Vi anser att dessa lagar bör ändras för att omfatta alla

relevanta funktionsnedsättningar i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

- Vi anser att även undantaget om tillhandahållande av bostäder bör tas bort i diskrimineringskyddet om bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Vi anser att DO ska ha tillräckliga resurser och kompetens för att kunna få fram praxis om bristande tillgänglighet som diskriminering på olika samhällsområden – delar av tillsynen ska inte flyttas till andra myndigheter.

3.2 Ett stärkt skydd mot diskriminering

3.2.1 Även små företag inom området varor och tjänster ska omfattas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Astma- och Allergiförbundet stödjer utredarens förslag att ta bort undantaget från förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inom området varor och tjänster för företag som vid senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare. Det är viktigt att även små företag som tillhandahåller varor och tjänster omfattas av förbudet eftersom de allra flesta företag i sektorn är små och behöver vara tillgängliga och förbudet inte bedöms medföra betungande konsekvenser för företagen.

3.2.3 Skälighetsbedömningen

De åtgärder som krävs är de som bedöms skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde eller andra omständigheter av betydelse.

Idag saknas lagstiftning om tillgänglighet på flera områden av betydelse för personer med funktionsnedsättning. Vi upplever att det blir otydligt vilka åtgärder som är skäliga att kräva för att undanröja hinder för tillgänglighet för personer med exempelvis allergisjukdom när lagstiftning saknas. Några exempel; eftersom inte allergi räknas som en funktionsnedsättning enligt Plan- och Bygglagen (omfattar endast personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga) och Miljöbalken endast kan tillämpas för personer som är ”något känsligare än normalt” är det tveksamt vilka lagar som går att använda för personer som har allergisjukdom som medför en funktionsnedsättning.

Bristande tillgänglighet enligt diskrimineringslagen är i första hand ett komplement och en förstärkning till redan gällande lagar och regler som rör tillgänglighet, annars kan (enligt förarbete till lagen) bara krav på enklare åtgärder komma i fråga. Vi menar att detta skapar otydlighet och i kombination med avsaknad av praxis på vad som utgör bristande tillgänglighet blir det svårt att veta vilka krav som kan ställas när det gäller exempelvis åtgärder för att hindra allergi- och överkänslighetsreaktioner på grund av t ex heltäckningsmattor på arbetsplatser och i offentliga lokaler, dofter och påsddjur i skolor och på arbetsplatser mm.

Enligt Arbetsmiljölagen ska det finnas rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbetet för att förhindra ohälsa (och olycksfall) så troligen vore det rimligt att kräva rutiner om regelbunden information till anställda och elever att undvika att ta med påsddjur och använda parfymer mm

på arbetsplatsen/skolan, eller skärpta städrutiner på arbetsplatser om det finns heltäckande mattor om det finns någon som blir sjuk av detta. Förhoppningsvis kan Skollagen och Arbetsmiljölagen gå att tillämpa för personer med allergi som funktionsnedsättning, men det blir en tolkningsfråga i varje enskilt fall och ekonomiska intressen och oförståelse skapar hinder.

Det är även ett problem att tillhandahållande av bostäder fortfarande är undantaget i diskrimineringskyddet om bristande tillgänglighet. Hyreslagen och Miljöbalken tar inte hänsyn till personer med allergi och annan överkänslighet som en funktionsnedsättning. Idag går det exempelvis att röka i flerbostadshus som enligt hyreskontrakt ska vara rökfria eftersom Hyresnämnden bedömt att det inte går att vräka personer som röker i ett rökfritt hus 2) Det har även i vissa fall varit svårt att behålla ordningsregler om exempelvis rök-, djur och parfymfritt i så kallade ”allergihus” – beroende på om de räknats som juridiskt hållbara eller inte enligt Hyreslagen.

Miljödomstolar har gjort bedömningen att det är tillåtet enligt Miljöbalken att röka på sin balkong i flerbostadshus och att det inte är att bedöma som olägenhet för människors hälsa - även om grannar har astma och blir sjuka på grund av passiv rökning. Även Svea Hovrätt har bedömt att rökning på balkong inte är att bedöma som en störning enligt Hyreslagen och lagen tar inte heller hänsyn till personer som är känsligare än normalt. 3)

Grunder för skälighetsbedömningen måste ses över med utgångspunkt i förslagen i utredningen i Ds 2010:20 Bortom fagert tal.

Bakgrund

Astma- och Allergiförbundet är en intresseorganisation som tillvaratar intressen för personer med allergisjukdomar. Organisationen har idag ca 20 000 medlemmar och ingår i Handikappförbunden. Allergi och annan överkänslighet har ökat under de senaste decennierna och tillhör numera våra mest utbredda kroniska sjukdomar. 13 procent av alla barn och 20 procent av alla vuxna har allergisnuva. Ungefär vart tredje barn har en pågående allergisjukdom och ca 9% av barnen har läkardiagnosticerad astma, vilket är en ökning med 50% sedan 2003 då andelen var 6%. Minst 25% av den vuxna befolkningen har pågående allergisjukdom och 10% av den vuxna befolkningen har astma.

Maritha Sedvallson
ordförande
Astma- och Allergiförbundet

Källor:

- 1) Enkätundersökning till Astma- och Allergiförbundets medlemmar 2016;
<http://astmaoallergiforbundet.se/wp-content/uploads/2016/08/Till-rapport-om-tillg--nglighetsenk--t-slutlig-ny.pdf>
- 2) Dom från Hyresnämnden i Göteborg, beslut 2016-03-24, Ärende nr 49-16
- 3) Exempelvis fall i Svea Hovrätt, beslut Mål nr 2012-01-/6 ÖH 9814-11(överklagat från Hyresnämnden i Västerås) och Miljödomstolen i Växjö tingsrätt, Mål nr M 3755-10